В. В. Гаркуша, провідний бібліотекар ЗОШ № 99, м. Кривий Ріг

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БІБЛІОТЕЦІ

Інформаційні технології — один з найважливіших рушіїв еволюції суспільства. У ролі засобів виробництва виступають різні засоби зв'язку, комп'ютерна техніка й відповідне програмне забезпечення. А основною сировиною і виробом є інформація.

Для інтенсифікації процесу обробки інформації недостатньо мати суперсучасну комп'ютерну техніку, важливо володіти ще й інформаційною культурою. Дитина повинна вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, творчо підходити до вирішення певної проблеми.

Єдиним шляхом входження України до світового інформаційного простору є запровадження новітніх комп'ютерних технологій, які дають користувачам змогу одержати доступ не лише до інформаційних ресурсів окремої бібліотеки, а й до світових інформаційних ресурсів.

Інформаційна культура — це складова частина загальної та фахової культури сучасної людини. Навчання — це управління пізнавальною діяльністю учнів з метою формування в них знань, умінь та навичок, розвиток особистих якостей. Потрібно максимально використовувати комп'ютерну техніку в навчальному та виховному процесі, а не лише на уроках інформатики. Заохочувати учнів до використання інформаційних технологій у підготовці домашніх завдань з різних предметів, брати участь у різноманітних Інтернет-конкурсах та олімпіадах.

Комп'ютерні технології — необхідна умова формування сучасного іміджу шкільної бібліотеки.

У теперішній час складається нова національна інформаційна інфраструктура, і бібліотеки є невід'ємним її складником. Шкільна бібліотека як соціальний інститут — багатогранне явище. Вона відіграє важливу роль у розвитку цивілізації й посідає особливе місце у сфері освіти.

Незважаючи на існуюче подекуди ставлення, бібліотека — це не місце складання інформації. Головна функція бібліотеки — зробити інформацію доступною. Шкільна бібліотека повинна забезпечувати доступ до інформаційних ресурсів і слугувати інформаційними брамами, відіграючи важливу роль у розвитку інформаційної грамотності та культури своїх користувачів. Це буде досягнуто тільки за умови якісно нового рівня обробки й розповсюдження інформації. Комп'ютерні технології — необхідна умова формування сучасного іміджу шкільної бібліотеки. Наявність у бібліотеці сучасних технологій — безсумнівне свідоцтво того, що вона виходить на певний рівень інформатизації.

Комп'ютеризована шкільна бібліотека є центром виховання інформаційної культури підростаючого покоління.

Інформаційна культура — це складова частина загальної та фахової культури сучасної людини.

Сьогодні наявність комп'ютера в шкільній бібліотеці — уже навіть не завтрашній, а вчорашній день. У результаті підключення шкіл до комп'ютерних мереж у дітей відкривається доступ до практично необмеженої чисельності інформаційних джерел, як традиційних (книг, газет, журналів, довідкових видань), так і нетрадиційних для бібліотек (відеоматеріалів, комп'ютерних програм, баз даних). Обдаровані діти прагнуть розвивати свої творчі здібності, орієнтуватися в масиві літератури, але вони не хочуть витрачати свій час, як читачі початку XIX століття, на роботу з каталогами. Вони хочуть прийти до бібліотеки й отримати те, що їх цікавить, а це можливо тільки за умов упровадження мультимедійних технологій, розвитку мережевої взаємодії бібліотек, підключення до світової системи Інтернет.

Отже, якщо учні добре вивчили комп'ютер на уроках інформатики, ми, бібліотекарі, повинні забезпечити їм можливість прийти до бібліотеки й пересвідчитись, як за допомогою своїх знань вони можуть знайти те, що їм необхідно. Комп'ютер повинен існувати в бібліотеці не як

самоціль чи красива іграшка, а як реальний інструмент для найповнішого розкриття фонду й забезпечення інформаційних потреб учнів та вчителів при необмеженій кількості звертань.

Поява комп'ютера в нашій шкільній бібліотеці викликає багато суперечок, але, здається, уже ні в кого більше не виникає сумнівів, що він не замінить книгу. Досить часто електронна машина сприймається як зло, як дорога, але дуже шкідлива іграшка. Між тим очевидно — зло міститься не в самому комп'ютері, а в його невмілому використанні. Як показує досвід, під час роботи з комп'ютером в обдарованих дітей проблем технічного характеру не виникає. Тому завданням нашої бібліотеки залишається не тільки забезпечення можливостей доступу читачів до інформаційних ресурсів, але й виховання інформаційної культури, перетворення бібліотеки в центр інтелектуального розвитку дитини. Усе це досягається різними формами роботи, починаючи від індивідуальних і групових занять з виховання бібліографічної комп'ютерної грамотності й завершуючи впровадженням цільових комплексних програм.

Аналізуючи розмаїтість читацьких запитів, постає потреба створення бази даних: інформативність, оперативність, доступність до джерел інформації для різних вікових категорій читачів, багатоаспектність пошуку. Задоволення цих вимог допомагає правильно спрямувати процес спілкування дитини з комп'ютером, домогтися того, щоб освоєння комп'ютерної техніки не перетворилося для неї лише в розвагу, марне витрачання часу, а було пов'язане з процесом мислення, пошуком інформації в освітніх цілях. Через спілкування з комп'ютерними інформаційними системами в бібліотеці користувач розуміє роль інформації та інформаційних технологій у житті людини.

Але основною особою в бібліотеці залишається бібліотекар, який є користувачем різних технічних новинок, що потрапляють до її стін. Це зовсім не відрізняє його від читача, але бібліотекар використовує досягнення комп'ютеризації для технологічних цілей, а читач для споживацьких. Таким чином, бібліотекар виступає в ролі посередника між читачем і книгою або іншим носієм інформації. Тому чільне місце відводиться особистості самого бібліотекаря, його здібностям, професіоналізму, бо через світ книги, читання, інформації він вводить своїх читачів у невичерпний широкий світ. Бібліотекар повинен бути людиною активною, творчою, самостійною, мати аналітичний розум, уміти аналізувати свою роботу, наповнювати повсякденну діяльність пошуком і новаторством.

У зв'язку з тим, що наша школа з 2000 року має доступ до світової системи Інтернет, можливості для розвитку творчої особистості дитини в нас розширились. Обдаровані діти пробують свої сили в освоєнні Інтернет-простору. Прикладами можуть бути кращі творчі роботи дипломантів І Всеукраїнського конкурсу «Права людини очима дитини», присвяченому Міжнародному дню прав дитини, у якому наші учні брали активну участь. На Інтернет-сайті діти змогли ознайомитись із законодавчими актами про права дитини та отримали інформацію про становище дітей в інших державах.

Використання комп'ютерних технологій сприяє і вихованню в дітей естетичного смаку. Так завдяки їх упровадженню бібліотекар вводить своїх читачів у багатогранний і прекрасний світ мистецтва. За допомогою мультимедійних засобів діти отримують інформацію про образотворче мистецтво, слухають класичну й сучасну музику, переглядають фрагменти театральних і кіношедеврів.

Крім цього, бібліотека проводить різні акції, конкурси, вікторини, огляди, які дуже подобаються дітям. Вагомим стимулом занять на комп'ютері є комп'ютерні тести, що дають можливість обдарованим дітям перевірити свої знання. Також наша бібліотека почала створення бази даних про наявність підручників у шкільній бібліотеці та створення бази даних систематичної картотеки статей. Усе це дасть змогу обмінюватися цією інформацією як у межах шкіл району, так і в межах міста.

У зв'язку з тим, що наша школа вступила до експерименту з проблеми «Педагогіка життєтворчості як стратегічна основа розвитку сучасної освіти» за темою «Визначення ролі ігрових методів навчання в розвитку та становленні життєвої компетентності особистості», виникла необхідність створення науково-методичної бази літератури з проблеми експерименту. У школі започатковано також базу ігор з проблеми експерименту. Розроблені та введені «Паспорт учителя-експериментатора» та «Журнал учителя-експериментатора», де фіксується фактичний матеріал про використання ігрових методик на уроках. Створено базу даних з декількох сотень назв літератури з даної теми.

Однією з ланок роботи в нашій школі є відкриття Інтернет-центру для дітей з обмеженими можливостями, які користуються не тільки шкільним фондом бібліотеки, але й мають можливість користуватися мультимедійними технологіями, а саме: користування послугами Інтернет у комп'ютерному залі, друк на лазерному принтері, запис інформації на дискету, сканування, відправлення або одержання інформації електронною поштою,— а також дізнаються багато цікавого з різноманітних тем.

Спектр використання інформаційних технологій найрізноманітніший, але головне завдання шкільної бібліотеки полягає в тому, щоб застосування комп'ютера носило світоглядний, загальнокультурний характер, було спрямоване на всебічний розвиток особистості дитини й розкриття її творчих здібностей. ■